

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА
ЗА ДЕЦАТА

НМД: МРЕЖА ЗА
ПРАВНА ПОМОЩ

Изх. № 61 / 27.03.2024 г.

СТАНОВИЩЕ

ДО

Г-ЖА ДАРИНА ОРЕШКОВА

КООРДИНАТОР НА КЕС

Относно: Коментари на Национална мрежа за децата относно споделени с Консултативен експертен съвет (КЕС) по проект „Повишаване на капацитета на служителите на Агенцията за социално подпомагане във връзка с модернизирането на системите за социална закрила“ работни предложения за изменения и допълнения в Наредбата за условията и реда за кандидатстване, подбор и утвърждаване на приемни семейства и настаняване на деца в тях

**УВАЖАЕМА Г-ЖО КООРДИНАТОР НА КОНСУЛТАТИВНИЯ ЕКСПЕРТЕН СЪВЕТ,
УВАЖАЕМИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА АГЕНЦИЯТА ЗА СОЦИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ,
УВАЖАЕМИ КОЛЕГИ – ЧЛЕНОВЕ НА КОНСУЛТАТИВНИЯ ЕКСПЕРТЕН СЪВЕТ,**

В продължение на участието на Национална мрежа за децата („НМД“) в заседанията на Консултативния експертен съвет („КЕС“) по проект „Повишаване на капацитета на служителите на Агенцията за социално подпомагане във връзка с модернизирането на системите за социална закрила“ и продължаващия експертен дискурс относно актуализиране на Наредбата за условията и реда за кандидатстване, подбор и утвърждаване на приемни семейства и настаняване на деца в тях („Наредбата“), ведно с комуникираните към КЕС работни предложения на изменения и допълнения на Наредбата, ние от НМД (в т.ч. Сдружение „SOS Детски селища“, Фондация „Международна социална служба – България“, Фондация „За нашите деца“, Национална асоциация за приемна грижа, Сдружение „Еквилибриум“, Институт по социални дейности и практики), депозираме следните коментари по работните предложения, а именно:

1. По отношение на предлаганата нова ал. 2 на чл. 4 от Наредбата – обръщаме внимание, че не става ясно **какво се визира и цели с текста „общностна работа“**.
2. По отношение на предлаганата нова ал. 4 на чл. 5а от Наредбата – застъпваме, че категорично **не е необходимо предложеното нормиране на поддържан от страна на РДСП списък на чакащите лица**, изявили желание за вписване в регистъра на утвърдените приемни семейства. От предложеното **не става ясно какво налага регламентирането на подобен списък и кои лица следва да попадат в категорията „чакащи лица“** (лица – преминали надлежно процедурата по оценяване и обучение или такива, за които същата не е започнала).

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА
ЗА ДЕЦАТА

НМД: МРЕЖА ЗА
ПРАВНА ПОМОЩ

3. По отношение на предлаганата ал. 1 на чл. 5д от Наредбата – застъпваме, че не става ясно какво на практика визират текстовете под „надграждащи или специализирани обучения“, регламентиращи два типа обучения, поставени в алтернатива. С оглед **вече регламентираното в ЗСУ (чл. 120 и чл. 25) и Наредбата за качеството на социалните услуги (чл. 25, ал. 3 и сл.) понятие „надграждащи обучения“**, предлагаме разпоредбата на ал. 1 на чл. 5д от Наредбата да гласи, както следва:

„Чл. 5д (1) Приемните семейства участват в надграждащи обучения, осигурявани от общината или лицата по чл. 4, ал. 1 по разработени и утвърдени от тях програми.“

4. Във вр. с горепосоченото, предлагаме в чл. 26, ал. 1 от Наредбата, след думите „възпитание на деца“ да се постави запетая и добави **„надграждащи обучения и супервизия“**.
5. По отношение на предлаганата ал. 2 на чл. 5д от Наредбата – подчертаваме, че възможностите за участие на приемните семейства в индивидуална и в групова супервизия следва **да бъдат посочени кумулативно, а не алтернативно**, тъй като двата типа супервизия са допълващи се (така например, груповата би могла да бъде провеждана вкл. като група за взаимопомощ) и **помежду им липсва взаимозаменяемост**. В допълнение, предлагаме **нормирането на провеждане на групова супервизия минимум 4 пъти годишно**. С тези аргументи, предлагаме разпоредбата на ал. 2 на чл. 5д от Наредбата да гласи, както следва:

„(2) Приемни семейства, в които има настанени деца, участват в индивидуални и групови супервизии, осигурявани от общината или лицата по чл. 4, ал. 1. Индивидуалните супервизии се провеждат най-малко два пъти годишно или при заявено желание от страна на приемното семейство, а груповите супервизии - най-малко четири пъти годишно или при заявено желание от страна на приемното семейство.“

6. По отношение на предлаганата т. 8 от ал. 1 на чл. 8 от Наредбата – обръщаме внимание, че не става ясна **делинеацията между удостоверението за психично здраве по т. 8 и медицинското удостоверение по т. 4** от чл. 8 от Наредбата. **Разпоредбата следва да се прецизира**, така щото да бъде ясно какво конкретно удостоверение се изисква. В допълнение, предлагаме своето систематично място в изменената Наредба да намери текст, гласящ, че **последващо становище относно психичното здраве** може да се изисква в случаите, когато работещите с детето, настанено в приемното семейство, имат притеснения за качеството на предоставяната на детето грижа.
7. По отношение на предлаганата т. 4 от ал. 2 на чл. 10 от Наредбата – посочваме, че не става ясно какво конкретно се визира под **„потребности на детето“**, при условие че **същите се декларират като желание от кандидата за приемен родител**. Предлагаме разпоредбата на т. 4 от ал. 2 на чл. 10 от Наредбата да гласи, както следва:

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА
ЗА ДЕЦАТА

НМД: МРЕЖА ЗА
ПРАВНА ПОМОЩ

„4. изразеното от кандидатите за приемно семейство желание относно характеристиките на детето, за което би искал да полага грижа;“

8. По отношение на предлаганата т. 8 от ал. 2 на чл. 10 от Наредбата – предлагаме същата да гласи, както следва:

„8. владеене на български език писмено и говоримо;“

9. По отношение на предлаганата т. 9 от ал. 2 на чл. 10 от Наредбата – предлагаме същата **да не бъде приета**, предвид обстоятелството, че ако не се регламентира максимална възрастова граница при кандидатстване, то подобен коментир в оценката на възрастта на кандидатите за приемни родители **би се явил дискриминационен**.
10. По отношение на предлаганите изменения в разпоредбата на чл. 12, ал. 1 от Наредбата, както и с оглед **възприемането на приемното семейство като равнопоставен партньор** и утвърдилата се практика Комисията по приемни семейства да изслушва кандидатите за приемно семейство, предлагаме следните изменения в ал. 4 на чл. 2 от Наредбата, а именно:

„(4) Комисията по приемна грижа изслушва социалния работник, изготвил доклада по чл. 11, ал. 1, и кандидатите за приемно семейство.“

11. По отношение на предлаганата ал. 2 на чл. 16а от Наредбата – посочваме, че при условие че настаняването на детето в приемно семейство е мярка за закрила и първоначалната оценка е извършена от отдел „Закрила на детето“, то **последващата актуализация на оценката на потребностите следва да остане ангажимент на ОЗД** или лицето по чл. 4, ал. 1 (доставчик), но не и на общината. Предлагаме разпоредбата на ал. 2 на чл. 16а от Наредбата да гласи, както следва:

„(2) Оценката на потребностите по ал. 1 се актуализира периодично от дирекция „Социално подпомагане“ или лицето по чл. 4, ал. 1 при необходимост и/или промяна в обстоятелствата, но най-малко веднъж на 6 месеца, като в случаите по чл. 34а, ал. 4 от Закона за закрила на детето оценката задължително се актуализира от дирекция „Социално подпомагане“.“

12. По отношение на предлаганата ал. 3 на чл. 16а от Наредбата – застъпваме, че приемното семейство, като равнопоставен партньор с нужната професионализация, изпълнител на плана за грижа, следва **да участва равнопоставено в процеса по разработване на плана**. Предлагаме разпоредбата на ал. 3 на чл. 16а от Наредбата да гласи, както следва:

„(3) Въз основа на оценката на потребностите общината или лицето по чл. 4, ал. 1, съвместно с дирекция „Социално подпомагане“ и приемното семейство разработват план за грижи, който се съгласува с детето в съответствие с възрастта и степента му на развитие, ако това не противоречи на интересите на детето и не нарушава правата му, като в случаите по чл. 34а, ал. 4 от Закона за закрила на детето планът за грижи се изготвя от дирекция „Социално подпомагане“.

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА
ЗА ДЕЦАТА

НМД: МРЕЖА ЗА
ПРАВНА ПОМОЩ

13. По отношение на предлаганата ал. 6 на чл. 20а от Наредбата – подчертаваме, че **заместващата грижа не бива да се ползва за спешни настанявания**, тъй като, от една страна, същото **противоречи на смисъла и функциите на заместващата грижа**, а от друга – подобно настаняване в непозната среда на детето в криза **би създадо риск за детето**. Разпоредбата следва да се ревизира в пълнота. По аналогия, ревизирана следва да бъде и предложената **ал. 9 на чл. 20б от Наредбата**.
14. По отношение на предлаганата ал. 2 на чл. 20в и ал. 1 на чл. 21 от Наредбата – обръщаме внимание, че така предложените текстове **предпооставят предизвикателства във вр. с контрола върху спазването на изискванията за грижа**. Не просто не става ясно как същият ще бъде осъществяван, но и така разписан – контролът фактически съвпада с дейността по наблюдение. Следва да бъдат предложени **прецизни текстове относно ролите и отговорностите** по отношение на предприетата мярка за закрила „приемна грижа“ и спазването на изискванията за грижа за децата, настанени в приемни семейства. Така например, контролът по предприетата мярка следва да е отговорност на дирекция „Социално подпомагане“, а подкрепата и мониторингът върху дейността на приемното семейство – на социалния работник от областния екип по приемна грижа или доставчика на социалната услуга „приемна грижа“. В допълнение, считаме, че е задължително **нормирането на съвместни посещения на отдел „Закрила на детето“ и ОЕПГ, осъществявани минимум веднъж на всеки три месеца**.
15. По отношение на предлаганата ал. 2 на чл. 21 от Наредбата – посочваме, че не става ясно какви са **отликите между наблюдението от определения от директора на дирекция „Социално подпомагане“ социален работник и това на доставчика на социалната услуга „приемна грижа“**. Разпоредбата следва да се прецизира, с цел избягване припокриването на роли и отговорности.
16. По отношение на предлаганата ал. 4 на чл. 22 от Наредбата – застъпваме, че следва да бъде посочен **по-прецизен текст на разпоредбата**, който да нормира **оценка на нуждата на детето от страна на дирекция „Социално подпомагане“ и респ. насочването на детето и приемното семейство към социална услуга** за преодоляване на травмата.
17. По отношение на предлаганата ал. 2 на чл. 23 от Наредбата – **не става ясно какво обуславя въвеждането на липсващото в ЗСУ понятие „поддържащи обучения“**. Считаме, че обученията следва да останат базови и специализирани в етапа на проучването, както и **единствено надграждащи** в хода на предоставянето на реалната грижа. Призоваваме да бъде преосмислено предложението дирекция „Социално подпомагане“ да организира обученията в хипотеза на чл. 34а, ал. 4 от ЗЗДет.

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА
ЗА ДЕЦАТА

НМД: МРЕЖА ЗА
ПРАВНА ПОМОЩ

18. По отношение на предлаганата ал. 4 на чл. 23 от Наредбата – **изречение второ на разпоредбата следва да се прецизира**, така щото да бъде ясно как настъпилата промяна рефлектира върху характеристиките на детето по т. 4 от ал. 2 на чл. 10 от Наредбата.
19. По отношение на предлаганата ал. 5 на чл. 23 от Наредбата – предлагаме **задължителна супервизия да се осъществява и при хипотеза на извеждане на детето по собствено желание на приемното семейство**, а предвиденото изключение да е валидно единствено при случаи на заличаване на приемното семейство от регистъра. Предлагаме разпоредбата на ал. 5 на чл. 23 от Наредбата да гласи, както следва:

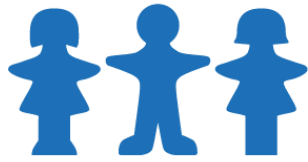
„(5) Общината или лицето по чл. 4, ал. 1 извършва задължителна супервизия на приемното семейство след прекратяване на настаняването на дете, с изключение на случаите, при които са налице условия за заличаване на приемното семейство от регистъра.“

20. По отношение на предлаганата ал. 7 на чл. 24 от Наредбата – призоваваме за цялостна ревизия на предложената разпоредба. В този си вид тя съдържа **несправедливо санкциониране на приемното семейство**, поради обстоятелства, върху които то няма контрол. Припомняме, че причината за ненастаняване, както свидетелства практиката, би могла да бъде **съпротива от страна на отдел „Закрила на детето“**. Предлагаме разпоредбата на ал. 7 на чл. 24 от Наредбата да гласи, както следва:

„(7) Приемното семейство може да бъде заличено от регистъра по чл. 31, ал. 3 от Закона за закрила на детето и ако в периода от вписването си в регистъра приемното семейство двукратно е направило отказ по предложено настаняване, отговарящо на профила на приемното семейство.“

21. По отношение на Картата за наблюдение на предоставяната приемна грижа – удачно е да се обсъди нормиране на диференцирани срокове на наблюдението, напр. **ежемесечно наблюдение за деца до тригодишна възраст, а за останалите – попълване на Картата веднъж на всеки три месеца**.
22. По отношение на Картата за наблюдение на предоставяната приемна грижа – предлагаме в т. V - **„Идентичност, контакти с биологичното семейство, роднини или близки, кандидат осиновители“**, да се разпише чек лист с диференцирани показатели относно всяка от възрастовите групи.
23. По отношение на Картата за наблюдение на предоставяната приемна грижа – обръщаме внимание на необходимостта (вж. т. 10 и т. 12 по-горе) в Картата да се предвиди **поле за мнението на приемното семейство относно заключението на социалните работници**, отговорни за приемното семейство и детето. Обръщаме внимание, че в така предложения вариант на Карта за наблюдение **не е предвидено вкл. поле за подпис** на приемното семейство.

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА
ЗА ДЕЦАТА

НМД: МРЕЖА ЗА
ПРАВНА ПОМОЩ

24. По отношение на Картата за наблюдение на предоставяната приемна грижа – прилагаме допълнително преработен вариант на таблицата, който отразява по-ясно и пълно отделните области на наблюдението.

Приветстваме усилията за актуализиране на Наредбата за условията и реда за кандидатстване, подбор и утвърждаване на приемни семейства и настаняване на деца в тях, и продължаваме да участваме ангажирано в експертния диалог относно необходимите изменения.

С уважение,

Мариян Дянков,

Представител на Национална мрежа за децата в КЕС

София 1463,
бул. Витоша 58, ет. 4

02 988 82 07
02 444 43 80

office@nmd.bg
www.nmd.bg